

درآمدی بر مد

ربکا آرنولد
ترجمه سیاوش پولادی

www.ketab.ir

سرشناسه

آرنولد، ربکا

Arnold, Rebecca

عنوان و نام پدیدآور: در آمدی بر مد/ نویسنده ربکا آرنولد؛ مترجم سیاوش پولادی؛ پدیدآورنده اندیشکده روابط بین الملل، با همکاری مؤسسه احیاء صنایع نرم آینده.

مشخصات نشر

تهران: شهر یاس، ۱۱۹۹.

مشخصات ظاهری

۱۳۹ ص؛ ۱۹/۵ × ۹۲/۵ سم.

شابک

۵-۷۰۶-۸۳۳-۶۰۰-۹۷۸: ۵۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: Fashion : a very short introduction, ۲۰۰۹، عنوان اصلی:

عنوان دید

فشن.

موضوع

مد

موضوع

Fashion:

موضوع

مد -- تاریخ

موضوع

Fashion -- History:

موضوع

پساک -- صنعت و تجارت

موضوع

Clothing trade:

موضوع

طراحی لباس

موضوع

Fashion design:

شناسه افزوده

پولادی، سیاوش ۱۱۹۹، مترجم

شناسه افزوده

اندیشکده روابط بین الملل

شناسه افزوده

مؤسسه احیاء صنایع نرم آیند

رده بندی کنگره

TT۵۵۰:

رده بندی دیویی

۹۱۹:

شماره کتابشناسی ملی

۱۱۱۱۹۹۱:

عنوان: درآمدی بر مد

نویسنده: ربکا آرنولد

مترجم: سیاوش پولادی

ویراستار: منا پایانی

طراح جلد و صفحه آرا: کوثر خانیانی

پدیدآورنده: اندیشکده روابط بین الملل با همکاری مؤسسه احیاء صنایع نرم آیند

تعداد: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول/ ۱۳۹۹

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۵۶۴۵۴۶۳

پست الکترونیکی: irtt.ir@gmail.com

قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۵-۷۰۶-۸۳۳-۶۰۰-۹۷۸

کلیه حقوق متعلق به اندیشکده روابط بین الملل بوده و هرگونه تکثیر این کتاب به صورت کاغذی و الکترونیکی بدون مجوز کتبی از اندیشکده ممنوع است. برای تهیه این کتاب می توانید به وبسایت اندیشکده روابط بین الملل به نشانی www.irthink.com مراجعه کنید.

فهرست مطالب

مقدمه ۹

فصل اول

طراحان ۱۵

تکامل خیاطی زنان ۱۸

سیر تکامل طراحان لباس های آماده ۲۴

فصل دوم

هنر ۳۲

چهره نگاری (پرتره) و هویت ۳۸

همکاری ها و نمایندگی ها ۴۳

فصل سوم

صنعت ۵۱

سیر تکاملی صنعت مد ۵۵

ترویج و اشاعه بیشتر مد ۶۰

فصل چهارم

خرید ۶۷

گسترش خرده فروشی ۷۱

رشد خرید ۷۳

فصل پنجم

۸۵..... اخلاقیات

۹۰..... هویت‌ها و تخطی‌ها

۹۶..... مقررات و اصلاحات

فصل ششم

۱۰۳..... جهانی شدن

۱۰۷..... تجارت و مشاغل

۱۱۳..... محلی و جهانی

۱۲۰..... نتیجه‌گیری

www.ketab.ir

جودی کلارک در نمایشگاه پیشگامانه Malign Muses که در سال ۲۰۰۵ در موزه مد آنتورپ برگزار شد مجموعه‌ای از لباس‌های دیدنی جدید و تاریخی را به‌وسیله مانکن‌ها یی به نمایش گذاشت. محیط نمایشگاه به‌مانند فضایی مجلل در قرن نوزدهم طراحی و چیده شده بود که در آن سازه‌های ساده چوبی چرخ‌وفلکی به همراه نقاشی‌های بسیار بزرگ سیاه‌وسفید Ruben Toledo دیده می‌شد که باعث شده بود حس جادویی و جلوه‌گری بیشتری به فضا القا شود. عناصری که نمایشگاه روی آن تأکید داشت هیجان و شکوه مد بود. در این نمایشگاه طرح‌های پیچیده و ظریف جان گالیانو و الکساندر مک کوئین دیده می‌شد که آمیخته با مدل لباس‌هایی بود که در فاصله جنگ جهانی اول و دوم رواج داشت؛ از جمله لباس «سکلت» السا شیاپارلی که لباس تنگ زنانه سیاهی بود که با لایه نرم استخوانی تزئین شده بود و لباس شب نمایشی کریستین دیور که متعلق به دهه ۱۹۵۰ و از جنس ابریشم شاد با بالاتنه ساختاریافته و دامن پهنی بود که با یک روبان به پشت لباس وصل شده بود؛ در میان این طرح‌ها یک لباس تابستانی کتان سفید و ظریف که اواخر قرن نوزدهم در هند دوخته شده و مزین به گلدوزی و سوزن‌کاری‌های زنجیروار دستی بود نیز به چشم می‌خورد. علاوه بر این، نقوش رنگی متشکل از سنگ‌ها و جواهرات قیمتی Orie Van Noten، طراح بلژیکی و پولک‌دوزی‌های براق اواخر دهه ۱۹۹۰ در کنار یک دست لباس کریستین لاکر که متعلق به دهه ۱۹۸۰ ایستاده بود که رنگ زنده‌ای داشت. این ترکیب افراطی با طراحی هوشمندانه Clark به عنوان ارائه شده بود که بیننده آن را درک می‌کرد و هدفش آن بود که راه‌های متنوعی را که صنعت مد به کمک تاریخی لباس مراجعه و از آن‌ها استفاده می‌کند به نمایش بگذارد. صحنه تئاترمانند این نمایشگاه که مربوط به تئاترهای کم‌دیا دلارته قرن هجدهم ایتالیا بود ارتباط مستقیمی با کاربرد درام و عناصر افراطی گونه صری در شوهای کت‌واک فصلی طراحان معاصر داشت.

صحنه‌ای از نمایشگاه Malign Muses که در سال ۲۰۰۵ در موزه مد آنتورپ برگزار شد. سرپرستی و طراحی این نمایشگاه بر عهده جودیت کلارک بود.

نمایشگاه Malign Muses بعدها در موزه ویکتوریا و آلبرت لندن برپا شد و نام تخیلی جدیدی گرفت: «وقتی مد بازمی‌گردد». این عنوان جدید یکی از تناقضات موجود در قلب صنعت مد را نشان می‌داد. مد غرق در نوآوری‌ها و چیزهای تازه است اما همچنان با دقت به گذشته گوش می‌سپارد. کلارک این تضادمحوری را با تشویق بازدیدکنندگان به تفکر درباره تاریخ غنی صنعت مد و ارتباط دادن آن به مسائل جاری این صنعت به شکل بسیار تأثیرگذاری مجسم کرد. این امر از طریق کنار هم قراردادن لباس‌های مربوط به دوره‌های مختلف با همان روش‌ها و نقشه‌های طراحی یا بن‌مایه‌های ارتباطی در کنار یکدیگر میسر شد. همچنین همکاری نزدیک کلارک با کرولاین ایوانس، نظریه‌پرداز و تاریخ‌دان صنعت مد، او را به این ارتباط کمک کرد. کلارک با استفاده از دیدگاه‌های مهم ایوانس در خصوص مد و تاریخ که در کتاب مد در نهائیان نگاهی بر چشم‌انداز، مدرنیته و افول مطرح شده تحولات و دگرگونی‌های نهان را آشکار می‌سازد. ایوانس نشان می‌دهد که گذشته چطور در مد جریان دارد همچنان که در فرهنگ به پدیده‌ای گسترده‌تر است جاری و ساری است. چنین مرجعی برای طراحی می‌تواند به طراحی به جا، به در عین حال افراطی است اعتبار ببخشد و باعث شود تا تصور کنیم این طرح از یک منبع ریشه‌ای و قدیمی متولد شده است. این حالت در پارچه‌های خشک لباس Mme Gre که در نمایشگاه قرار داده شده بود به‌خوبی مشهود بود. لباس یادشده به شکلی بود که می‌توان گفت با الهام از آثار قدیمی و اندک طراحی شده بود. مد حتی می‌تواند هم‌زمان با جست‌وجوی دائمی خود به دنبال جوانی و تازگی در مورد ترس ما از مرگ صحبت کند؛ مثل لباس شب رسمی سرتاسر سیاه طرح Dutch duo و Rolf که با الهام از سبک گوتیک طراحی شده بود.

بنابراین بازدیدکنندگان این نمایشگاه نه تنها می‌توانستند جنبه‌های بصری و جنس پارچه‌هایی را ببینند که از گذشته الهام گرفته شده بود، بلکه به کمک صاف روی که توضیح داشتند می‌توانستند به معانی عمیق‌تری از مد و لباس دست پیدا کنند. در ادامه توصیف صحنه نمایشگاه باید گفت تم طراحی این نمایشگاه براساس بازی با نور و استفاده از آینه‌های متعددی بود که محیط را چشم‌نواز و فریبنده کرده بود. لباس‌ها در حفره‌های مخفی قرار داشتند و به نظر می‌رسید ظاهر می‌شدند و در سمتی دیگر به یکباره ناپدید می‌شوند یا گویی به یک‌باره به علت خطای دید سایش‌شان کوچک‌تر از اندازه واقعی می‌شد. به این ترتیب بازدیدکنندگان با چیزی که می‌دیدند درگیر می‌شدند و نمی‌توانستند به راحتی از کنار لباسی بگذرند و در یک نگاه همه چیز آن را از نظر بگذرانند.

این نمایشگاه باعث می‌شد بازدیدکنندگان بی‌درنگ به معنای مد فکر کنند. خاستگاه مد تغییر و نوآوری است، برخلاف پوشاک که معمولاً به فرم پایدارتر و کاربردی‌تر لباس اطلاق می‌شود. سبک‌های مد که دوره به دوره یا فصل به فصل تغییر می‌کنند در طراحی مدور و پیچ‌درپیچ Toledo به شکل رژه‌ای بی‌پایان از سایه‌ها و خطوط نشان داده شد که هر کدام با طرح بعدی تفاوت داشت. همچنین مد معمولاً

تحت عنوان «ارزشی» در نظر گرفته می‌شود که به لباس‌ها اضافه شده تا آن‌ها را برای مشتریان مطلوب‌تر و خواستنی‌تر کند. سبک سحرآمیز و پرزرق‌وبرق طراحی و چیدمان تئاتر شکل نمایشگاه مانند شوهای کت‌واک، تبلیغات و عکاسی مد از طریق به نمایش درآوردن لباس‌ها به شیوه‌ای آرمان‌گرایانه، باعث وسوسه و اغوای بازدیدکنندگان می‌شد. همچنین مد را می‌توان به عنوان عامل یکدست‌کننده‌ای دانست که همگان را تشویق می‌کند تا به روش خاصی لباس بپوشند؛ اما هم‌زمان که در جست‌وجوی یکدستی است به دنبال فردیت و بیان آن نیز هست. تضاد بین روش‌های مستبدانه در طراحی لباس زنان در اواسط قرن بیستم با مد، که نمود آن را به‌طور مثال می‌توان در ست‌های لباس‌های Dior دید، به‌منظور تأکید بر تناقضات، برخلاف تنوع مد در دهه ۹۰ میلادی بود.

این نمایشگاه بازدیدکنندگان را در مسیری قرار داد تا بتوانند تفاوت انواع مختلف مد را که ممکن است در طرز لباس‌پوشیدن هر فردی به‌طور هم‌زمان وجود داشته باشد ببینند. حتی در روزهای اوج دیور، مد‌های دیگر از جمله استایل‌های ساده و آماده طراحان کالیفرنایی یا مدل‌های رؤیایی Teddy boys همه در فروشگاه‌ها در دسترس بودند. مد می‌تواند از منابع مختلفی سرچشمه بگیرد، طراحان یا مجلات آن را بسازند یا اساساً از خیابان شروع به گسترش‌یافتن کنند. بنابراین رویداد Malign Muses به‌خودی‌خود برهه‌ای از زمان بسیار مهمی در تاریخ مد به حساب می‌آید. این نمایشگاه عناصر به ظاهر متمایز و ناهمخوان از مد گذشته و حال را با هم یکی کرد و نه تنها آن‌ها را به‌گونه‌ای به نمایش گذاشت که بیننده را سرگرم و مسحور و سی‌شهو‌انگیز می‌کرد، بلکه به این درک نیز می‌انجامید که مد فراتر از یک عامل سطحی و تزیینی اولیه‌ای است که به چشم می‌آید.

همان‌طور که در این نمایشگاه نشان داده شد، مد پایه تناقضات بنا نهاده شده است. برخی بر این باورند که مد عصاره و گل‌سربید دنیای لوکس فروشنده‌گان صنایع دستی و خرده‌فروشان سطح بالاست یا به عبارتی دیگر دنیایی است با طعم لباس. در نظر عده‌ای دیگر مد وسیع است و مانند تراکت تبلیغاتی در هر خیابانی قابل‌دسترس است. با ظهور «شهرهای مد» که پدید آمدند، مد به‌طور فزاینده‌ای به سمت جهانی شدن پیش می‌رود اما با این حال می‌تواند در عین جهانی شدن، با همان اندازه محلی هم باشد؛ این شکل از مد که شاید در هر شهری به‌طور خاص وجود داشته باشد، مد اصطلاحاً یک خرده‌مد برای گروهی کوچک محسوب شود. زیستگاه مد متون اندیشمندانه و موزون مذهب است اما در نمایش‌های تلویزیونی و وب‌سایت‌های اختصاصی مد هم می‌توان آن را دید. این دوگانه‌ی شدید است که مد را جذاب می‌کند و در عین حال باعث ایجاد خصومت و تحقیر نیز می‌شود.

مد می‌تواند در هر زمینه‌ای نمود پیدا کند، از یک تئوری دانشگاهی گرفته تا طراحی میلمان و سبک رقصیدن. اما به‌طور کلی مخصوصاً در فرم تکی آن، به سبک لباس پوشیدن تعبیر می‌شود که به مد لباس معروف است. در این مقدمه بسیار کوتاه، طرز کار مد به عنوان یک صنعت و چگونگی ارتباط آن با مسائل گسترده‌تر در بعد فرهنگی، اجتماعی و صنعتی را بررسی خواهیم کرد. ظهور مد از دهه ۶۰ میلادی تبدیل به یک مازول درسی در دانشگاه‌ها شد تا در قالب عکس، موضوع و متن تحلیل و بررسی شود. از آن پس مد از روایای مهمی ارزیابی شد. ماهیت میان‌رشته‌ای مد باعث شد ارتباط آن به‌طور مثال با مقوله‌های

اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و تاریخی و مسائل جزئی‌تر مثل جنسیت و قومیت و طبقه اجتماعی آشکار شود. Roland Barthes به مطالعه مد در ارتباط با تأثیر متقابل تصاویر ذهنی و متن در تحلیل نشانه‌شناختی خود در کتاب سیستم مد در سال ۱۹۶۷ و *زبان مد* پرداخته است. او در این کتاب، نوشته‌هایی از سال ۱۹۵۶ تا ۱۹۶۹ جمع‌آوری کرده است. از دهه ۷۰ میلادی مطالعات فرهنگی به بستری برای کشف و بررسی دقیق‌تر مد و ماهیت آن مبدل شده است. به‌طور مثال در قسمتی از متنی که Dick Hebdige با درون‌مایه خرده‌فرهنگی با نام مفهوم سبک یا *استایل* (۱۹۷۹) نوشته است روش‌های تکامل مد خیابانی در ارتباط با فرهنگ جوانان نشان داده شده است. در کتاب الیزابت ویلسون با عنوان *آرامش در رؤیاها* که در سال ۱۹۸۵ به چاپ رسید مد و مدرنیته بیانگر ادعای اهمیت فرهنگی و اجتماعی از دیدگاه فمینیستی بود. تاریخ هنر از دیرباز برای مطالعه مد روش مهمی بوده است به نحوی که امکان تحلیل دقیق، شیوه‌های ارتباط مد با فرهنگ بصری را فراهم آورد؛ این روش تحلیل را می‌توان در کارهای Anne Hollander و Aileen Ribeiro دید. به‌طور مثال Janet Arnold یک روش موزه‌محور را ارائه داد که در این روش Janet Arnold براساس مشاهدات خود از لباس‌هایی که در موزه‌ها هستند از دیدگاه، برش، دوخت لباس‌ها را مطالعه کرد. روش‌های مختلف تاریخی برای بررسی ماهیت و ارتباط صنعت مد با هنر خاص مطرح شده در برخی متون حائز اهمیت بود. این حوزه شامل کار Beverly Lemire از یک دیدگاه مبتنی بر کسب‌وکار می‌شود و البته کار خود من هم در همین حوزه جای می‌گیرد. در همین راستا می‌توان به کار Christopher Breward نیز اشاره کرد که به تاریخ فرهنگ مربوط می‌شود. از دهه ۹۰، دانشمندان علوم اجتماعی علاقه خاصی به مد پیدا کردند: کارهای Daniel Miller و Joanne Entwistle نمونه‌های مهمی هستند که در این روند جای دارند. کار بین‌رشته‌ای و تأثیرگذار Caroline Evans که هم دیدگاه‌های اجتماعی در آن گنجانده شده و هم دیدگاه‌های مبتنی بر کسب‌وکار نیز بسیار بااهمیت است. دوره‌های تحصیل در رشته مد در کالج‌ها و دانشگاه‌ها نیز به همان اندازه متنوع بوده است. در مدارس هنر جزو سیلابس درسی دوره‌های طراحی بوده و هست اما در بخش‌های مختلف از تاریخ هنر گرفته، مردم‌شناسی و همچنین تا دوره‌های تخصصی در مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری نیز گسترش یافته است.

علاقه دانشگاه‌ها به مقوله مد به موزه‌های بی‌شماری که محل نگهداری مجموعه‌های مهم مد بودند (مانند موزه پاورهاوس^۱ در سیدنی، مؤسسه لباس^۲ در موزه متروپولیتن در نیویورک و موزه کیوتو) سرایت کرد. شاخه علمی سرپرستی و نگهداری از موزه لباس منجر به شکل‌گیری چندین نمایشگاه مهم و جذب تعداد زیادی بازدیدکننده شد که به این نمایشگاه‌ها می‌آمدند؛ این موضوع نشان از علاقه رو به گسترش به مد بود. از همه مهم‌تر، این نمایشگاه‌ها باعث ارتباط راحت دانش تخصصی متصدیان این صنعت، ایده‌ها و اندیشه‌های فعلی دانشگاهیان و هسته اصلی مد، خود پوشاک و تصاویری می‌شود که تعریف‌هایی از چیستی مد را در ذهن ما به وجود می‌آورند.

^۱ Powerhouse
^۲ Costume Institute